

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

S prihodnjim mesecem julijem se začne drugo polletje, zato je prosimo p. n. naročnike „Slov. Gospodarja“, ki so samo za pol leta naročnine poslali, naj naročilo za drugo polletje o pravem času ponovijo, da se jim more list redno pošiljati. Tudi novi naročniki se sprejmejo. Do konca leta znaša naročnina 1 fl. 60 kr.; do 1. oktobra pa 80 kr. Naročnina se naj pošilja po poštnih nakaznicah.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Zmaga koroških Slovencev.

Kakor smo na Štajerskem priklopljeni Slovenci sosedom Nemcem, tako tudi na Koroškem. Nemci torej z nami v deželnih zborih lahko delajo, kakor se jim spoljubi. Med tem pa ko je štajerskih 450.000 Slovencev (zraven 700.000 Nemcev) priborilo si sčasoma vseh 8 poslancev v deželnem zboru, pogrešalo je 140.000 koroških Slovencev [poleg 192.000 Nemcev] vsakega zastopnika. Samo 1krat prodrli so z gosp. Einspielerjem, a tega so Nemci kmalu izpodrinoli. Potem bili so vsi napor Slovencev zastopnj. Propali so pri vsakih volitvah. Drugi Slovenci smo se uže bali, da nam bodo Korošce popolnem potlačili in iztrebili. Hvala Bogu! To se ni uresničilo. Slovanska lipa je se na Koroškem zopet vravnala. Slovenski kmet se ondi še ni popolnem vklonil germanstvu. To je pokazala srečna volitev dne 10. junija v Velikovci, kder so Slovenci nepričakovano in še prav sijajno zmagali. Slava vrlim volilem; živili koroški Slovenci! Podrobneje pa naj poroča sledeči dopis iz Velikovskega okraja!

„V Velikovci vršila se je dne 10. t. m. volitev poslanca za deželni zbor. Akoravno smo ob času prvotnih volitev res kakor je poročal „Slov. Gosp.“ tiho djali, vendar križem rok nismo držali, ampak kakor mirno, ravno tako vestno in pošteno storili svojo dolžnost. Vse prvotne volitve vršile so se v celo lepem redu in izišle Slovencev na čast; celo iz občin, katere so doselej pošiljale same nasprotnike na volišče, došlo nam je mnogo vrlih narodnjakov, tako iz Doberle vasi ter iz Prevali,

kjer je sedaj, ko je komaj ponehala Ulmanova žugajoča sila, bilo izvoljenih 7 jakih, narodnih mož in le 5 ustavakov. Zmagali smo v Velikovci sijajno z ogromno večino. Izmed 96 volilcev glasovalo jih je 69 za preljubljenega nam narodnjaka č. g. Andreja Einspielerja. Nasprotni kandidat g. Rainer, grajšak na „Kohlenhofu“ pri Velikovci, je po velikem prizadevanji vjel 20 glasov, neki Majerhofer 1, ostalih 6 volilcev pa je izostalo. Kolike vrednosti nam je preblagi naš poslanec, to kazal nam je strah, ki ga naši nasprotniki pred njim imajo. „Izvolite si kandidata, kterega hočete, z vami hočemo ga enoglasno voliti, le za božjo voljo Einspielerja ne“. Tako so nam pred volitvijo kvasili, pa slovenski kmet predobro pozna svojega pravega prijatelja, svojega ljubljence in nevstrašenega boriatelja, toraj se je vsak takemu blebetanju, taki prekanjeni zvijači posmehoval ter menil: „voli si zvitorepec, kogar hočeš, mi ne potrebujemo tvojih glasov“, in še ravno zato tem bolj ponosno glasoval za našega kandidata.

Po sijajni zmagi so nemčurji čudno nategovali obrvi; nehote sem si mislil: no, dnes smo vam pa napravili „šild“, da vas ne bode solnce žgalo, mi pa smo veselega srca hiteli domu naznanjat svojim rojakom veselo vest, da smo spolnili njih željo, ter poslali v deželni zbor gospoda, ki ima srce za nas, ki se vsikdar pogumno poganja za naše pravice, za blagor našega roda. Čast vam, vrli volilei, res možko ste se nosili — Slava — Živili naš blagi gospod poslanec Einspieler! Naj omenim tukaj še porednega lista, ki so ga nemčurji iz Celovca volilem razpošiljali, v kterem so priporočevali g. Rainerja, gospoda Einspielerja pa tako nesramežljivo obrekovali, ogovarjali, grdili in črnili, da je groza in da kaže surovost v najvišji stopnji; celo nasprotnik poštenjak se ga je sramoval in z glavo majal. Pa tudi pisatelj sam si je svest svoje lažljivosti, toraj se ni upal svoje nesramne stvari podpisati. Nemčurji, to je kultura, to je resnicoljubnost, to je vaše častno orožje? S takim orožjem vojskujete se le vi, mi s tako robo ne bomo skrunili svojih rok. Mi spoštujemo

vašega kandidata, nič žalega ni slišal od nas, samo volili ga nismo in ga nikdar ne bomo zato, ker je tujec, trd Nemeec ter naših potreb ne pozna.“

Gospodarske stvari.

O pridelovanji semena.

M. Pravo seme izbrati in si dobrega semena pridelati, to je jedna prvih nalog umnega kmetovalca, zlasti pa če si je naprej vzel to ali uno sorto vzboljšati. Večji ali manjši pridelek, kterega iz posejatve te ali une rastline dobimo, odvisi od dobrote posejanega semena. Toraj se morajo kmetovalci podučiti in si prizadevati, kako je najboljše seme pridelati.

Dva pota sta, po kterih si moremo različne sorte semena pridelati in požlahtniti. Prvič izbiranje pravega semena ali korenin in gomoljev. Drugič križanje primernih različnih sort. Pa kakor vsakdanja skušnja in zgledi kažejo, še mnogim one znanosti manjkajo, po kterih se je treba ravnati, ako hočemo seme in semenske sajenice izbirati na prave zadeti in tako do vzboljšane pridelka dospeti, kterega si želimo. Naj tukaj samo nekoliko zgledov služi za veliko drugih. Ko bi si hotel kdo iz dvojčastega stroka turšičnega zrnja za seme vzeti, bi tu ne delal prav, kajti dvojčeki so vsakokrat slabjši od pojedinjekov, toraj je seme le vsakokrat vzeti od lepo raščenih debelih in zdravih strokov. Kdor si od kumar tiste za seme odbere, ki so najprej dozorele, pride sicer do take sorte, ki res rano rodi, vendar pa le malo kumar nastavlja in prireja. Toraj je zguba na pridelku, kar se morda na ranih sadih pridobi. Ako se pri grahu prvi zreli stroki vzamejo za seme, se res dobi rastlina, ki za teden ali pol prej vžitni sad zori, vendar pa gre to vse na škodo dobrote in množine pridelka. Ako se prvorašči stroki od fižola raječnika za seme vzamejo, take rastline res rano rodijo, postanejo pa od leta do leta nižje in se poslednjič v nekterih letih v grmičasti in prtiličasti fižol prevržejo. Kdor si tedaj hoče rano rodečih sort prirediti, ki so pa tudi močne in krepke rasti in ki mnogo in pa dobrega sadu rodé, ne sme samo dobro seme za posejatev izbirati, ampak mora rastline tudi z drugimi primernimi obilo in dobro rodečimi sortami križati, t. j. skrbeti za to, da se take sorte med seboj plemenijo. Seme bodi pred vsem najlepše, popolnem razvito in dozorelo. Potem se pa naj dobro shraniti dene. Od nekterih rastlin kakor od repe strnišnice, redkve, zelja se najbolje in najlehkeje v svojem stročji hranjuje. Pri kumarah in dinjah ali tikvah pa to ne gre. Najbolje kaže, da se seme teh povrtnih sadežev iz mesenih delov izloči, dobro opere in na senčnatem prostoru zmerno posuši in hranjuje do spomladne posejatve. Semena drugih rastlin se morajo pa v vlažni prsti do posejatve hraniti ali pa brž

posejati, predno se še popolnoma posuše. Taka je s koščicami od breskev, črešenj, sliv. itd. Smrekovi in jelkini češarki se morajo vsakokrat že prej nabrati, predno zima semena v njih omaje in izpadljiva naredi. Shranjevati se morajo na takih krajih, kjer veverice in krilati gostje ne morejo do njih. Potaknejo se z debelejším koncem v zemljo, da seme, ko zima češarke odpre, ne izkapa. Tako se češarki do spomladi stati pusté, o kterem času jih je mraz vže vse odprl. Treba jih je le iz zemlje vzeti, obrniti, nekoliko otrestiti in seme v jerbas ali rjuho strositi. Ako se ta semena spomladi posejejo, je manje nevarnosti, da jih razne tice in pošad pozoblje. Želod, orebi, javorjevo seme, kostanj, bukov žir, brezovo seme se more posejati, brž ko je dozorelo.

V vrtu je dostikrat težko raznih sort semena čista ohraniti. Posebno je to težko pri dinjah in tikvah. Če imamo na vrtu tudi le eno jedino sorto teh sadežev, vendar ne moremo popolnoma brez skrbi biti, da je seme te sorte za drugo leto tudi čisto in nesprevrženo ostalo. Kajti letajoče stvarice, bučele, ose, žužki letajo iz vrta na vit in prenašajo cvetni prah od cvetlice na cvetlico in tako se dostikrat jedna sorta oplemeni s cvetnim prahom druge sorte, ktere mi res nimamo na svojem vrtu in seme je sprevrženo. To se tudi lahko primeri, če so sosedni vrti tudi v precejšnji daljavi od naših vrtov oddaljeni. Jedina varna pot si sorte čiste ohraniti je ta, da si razne letajoče mrčese od naših cvetočih rastlin odvrčamo, kar pa ni ravno kar si bodi. Korenski sadeži, ki vže prvo leto ne nastavljajo semena, se dajo naj lagljeje po ravno tej lastnosti od kmetovalca požlahtniti in vzboljšati. Izbrati se morajo najlepši koreni in gomolji in ti za seme se posaditi. Slabjši se poderejo in drugače porabijo. Od posejatve dobrega semena je toraj tudi obilen in dober pridelek zelo odvisen. Le tisti, ki bode najboljše seme posejal, se sme tudi najboljšega pridelka nadjati, kedar se pa nasproti ne zmeni dosti za to, kakšno seme ali dobro ali slabo seje, tudi ne bode vkljub težavnemu in dolgemu delu obilnega dobička pričakovati smel. Trgovinski in drugi vrtnarji so si dan današnji v pridelovanji dobrih semen že veliko spretnost pridobili tako da pravijo, da jim je dobro seme tudi, če se jim zastojn daruje, še predrago, ako jim je še boljše seme na razpolaganje, če tudi za težke štirikrat večje denarje. Dobro seme je toraj neizrečeno velike važnosti za vrtnarja in kmetovalca. Toraj vzboljšujmo in požlahtnajmo si semenske sorte, kolikor le moremo.

M. Grašni žužek in kako ga pokončati. Najgotovejše sredstvo proti grašnemu žužku je to, da se umori v posameznih grahavih zrnih, brž ko se je grah s polja pospravil. Prašanje je le, kako se najlažje in primernejše vmaniti more. Kakor so novejšje skušnje pokazale, toplota sama na sebi ni zadostivna in zanesljiva, ker grahova kaljivost

pri toplini od 52—53° že trpi. Pri ti toploti pa grašni žužki še ne vzamejo konec. Bolj gotovo se vmoré z žveplnim ogljencem. Najprostejši in najlaglejši način to storiti je sledeči: vzame se na kilo grahov blizu dve žlici žveplnega ogljenca, s katerim se grah poškropi in v posodo dene, ki se da trdno zapreti, tako da zrak ne more do graha. Ta posoda se potem postavi na mesto, na katerem je toplota od 25—30° in se pusti par dni tam stati. Ko se posoda odpre, so žužki gotovi vsi mrtvi. Ali se praba žveplnega ogljenca več ali manj vzame to nič ne de. Opaziti pa je treba, da je žveplni ogljenec ubežljiv t. j. da se razkadi v zrak in pri ti priliki tudi lahko vname. Vendar pa tudi tako se ni popolnoma zanesti, da je grah čist vseh žužkov, ker ti mrčesi prihajajo iz graha sosedov in zalagajo jajca v naš grah. Ako se hoče, da se kateri kraj popolnoma tega mrčesja očisti, morajo ga vsi posestniki na povedani način pokončevati, drugače se mu ne pride popolnoma do živega.

Dopisi.

Iz Gradca. (Deželni zbor) imel je do sedaj 4. seje, v katerih je deželni odbor mnogo poročil in nasvetov predložil. Za spodnji Štajer važneje reči so: srenja Drameljska bode vsled njene prošnje odtrgana od konjiškega sodniškega okraja ter celjskemu pridjana, akopram se je temu celjska okrajna sodnija zlasti pa c. k. okrožni predsednik ustavljal; celjsko mesto sme do l. 1885 pobirati davek po 2 kr. od 1 fl. hišne najemščine, da pokrije vsakoletni primanjklje blizu 17.600 fl. Dravo popravljati namisljijo od Ptujja niže do konec Pušenec. Reguliranje bo stalo 270.000 fl. Država doplača 108.000 fl., dežela od ostalega zneska $\frac{4}{6}$, ptujski okraj $\frac{1}{6}$ in $\frac{1}{6}$ srenje: Ptuj, Kaniza, Pobrež, Spuhlji, Zabavci, Markovci, Vereja, Pušenci in Dravci, se vé razmerno po koristi, katera dojde srenji vsled regulacije. Dalje poroča deželni odbor o reguliranji Savinje pri Kasesah, v Grižah, Polzeli, Rečici in Mozirji, dalje o reguliranji Mure v Krapji, Veržeji, Radgoni in više do Gradca. Iz poročila je videti, da so vendar tudi v Gradec uže zvedeli, da kakor sedaj reke popravljajo le denarje v vodo mečejo. Večjidel spletajo koše, v katere naložijo kamenja, koši počijo in kamenje zleti v vodo. Praktičnega je se malo kaj naredilo, kakor skoro povsod tožijo. Pristojbine muzikantom hoče deželni odbor pozvišati tako, da bi se od vsakega muzikaša v mestih in trgih imelo plačati 50 kr. na deželi 25 kr. davka. Stroške za učiteljske knjižnice in konference pa hoče popolnem zvrniti na državne stroške. — Izmed odborov najvažniši je finančni odbor; kajti on dobi deželsko mošnjo v roke za čas zborovanja. V ta odbor je nemško-liberalna večina izvolila 3 grajščake, 7 mestjanov in le 2 zastopnika kmetov,

a nobenega Slovenca. Zato imajo mošnjo v rokah tisti, ki najmenje v njo plačujejo, kar se pa zove: „nemško-liberalna pravičnost“. Izmed Slovencev je le dr. Dominkuš v peticijskem odboru in F. Šnideršič v naučenem. Velevažna sta 2 nasveta predložena od konservativnih nemških poslancev. Prvi zahteva, naj se 8letno šolanje skrajša na 6 let. Ta nasvet podpisali so tudi slovenski poslanci: Herman, Žolgar, Kukovec, dr. Šuc in Fluher. Poslancev dr. Radaja, dr. Dominkuša, Šnideršiča menda ni bilo v Gradci, da ovega nasveta niso podpisali, akopram jim mora znano biti, da jihovi volilci to gotovo želijo! Pač pa sta bila v Gradci dr. Radaj in Dominkuš, ko se je podpisoval drugi nasvet, ki tirja, naj se srenjam da pravica ugovarjati zoper ženitovanje nemaničev in postopačev; kajti ovi nasvet podpisali so tudi slovenski poslanci: Herman, Kukovec, Fluher, dr. Šuc, Žolgar, dr. Radaj in dr. Dominkuš, le g. Šnideršiča ne najdemo nikder. Ali nam naj to nekaj pomeni?

Iz Pazina. (Javna zahvala.) Ostra zima in čeren glad bila sta pritisnila siromašnega Istrana, in gotovo se bi bile strašne reči videle in čule iz tužne Istre, ako mu ne bi bili plemeniti ljudje ob pravem času na pomoč prihiteli. Od mnogih stranij je prišla stradajočim pomoč, in tudi podpisnemu odboru so se oglasile na javne pozive in privatne prošnje mnoge blagodarne duše, ki so se svojimi obilnimi darovi pripomogle olajšati težko osodo svojega jadrnega brata, kateremu se je težak kamen od srca odvalil, ker je sprevidel, da so na svetu ljudje, ki ga niso v njegovi veliki stiski zabili. Od mnogih stranij je prišla podpisnemu odboru pomoč v novcih in živežu; a največja iz lepih pokrajin Kranjske, Štajerske in Hrvatske, katere so mu poslali naši vrlji bratje Slovenci in Hrvatje. Odbor se nadja — hvala previdnosti Božji in dobrim ljudem — da je siromašni Istran za zdaj teške nesreče rešen, ter položi na konci svoje delavnosti račun in kliče vsem veledušnim dobro činiteljem v svojem in v imenu potolaženih nesrečnikov: „Bratje! plemenito učinile ste delo. Bog predobri naj vam plati stotero!“ Natančen račun o dohodkih, stroških in razdelitvi novcev in blaga se nahaja v „Naši slogi“, „Slov. Narodu“ in „Obzoru“. V imenu odbora za stradajoče v Istri:

V Pazinu, 14. junija 1880.

Ant. Kalac,	Fr. Matejčić,	J. Berbuč,
podpredsednik.	predsednik.	tajnik.
	J. Hočevnar,	
	blagajnik.	

Iz Celja. (Kat. podp. društvu) v pomoč šolskim sestram so darovali: 1) Vel. č. gosp. Matvez Vrečko, župnik v Jurjevem Klostru 50 gld. 2) Neimenovan 4 fl. 3) Gospodičina Neža Raner 9 fl. 4) Gosp. Jožef Levičnik, srenjski svetovalec v celjski okolici 4 fl. 5) Č. g. Anton Ribar, kaplan na Teharjih 5 fl. 6) G. Valentin Zupanc na Zgornji Hudinji (za zidanje šolskega poslopja) 12 fl. 7) V enaki namen M. Brence, posestnik na

Ložnici 2 fl. Mnogo posestnikov v celjski okolici dosti pomaga pri zidani poslopja za šolske sestre, ker vozijo les, pesek, kamenje, opeko itd. deloma zastoj, deloma po znižani ceni. Bog Vam povrni!

iz Celovca. (Volitev — nemštvo v nevarnosti). Spodnjekoroški Slovenci so s sijajno zmago pri volitvi v Velikoveci dali liberalnim kričačem slovo ter vgladili pot dalejšnjemu napredovanju. Da je pa narodno-konservativna stranka tudi v onih občinah prodrla, v katerih so prej tovarniški uradniki na volilce pritiskali ter se jim n. pr. grozili, jim nobenega opravka in zaslužka pri tovarnah več dati, če nemčurja ne volijo, kakor je n. pr. Ullmann v Prevalih počinjal, zato se imajo prebivalci velikovškega volilnega okraja zahvaliti posebno č. slov. duhovščini, ktera se tudi pri vsaki drugi priliki, n. pr. gledé slov. poduka v ljudskih šolah, neustrašeno poteza za pravice slovenskih prebivalcev. Ker so ustavaki slutili, da se jim utegne pri tej volitvi posmeknoti in ker od „zgoraj“ nekakov drugačen veter vohajo, zato letos niso tako na vse križe in težave volilcev lovili na svoje limance ter jim svojega kandidata hvalisali in „na srce polagali“, kakor je to dozdej bila njihova navada. — Da bi bilo „nemštvo“ tudi na Koroškem v hudi nevarnosti, kjer nemško-liberalna „kultura“ vendar tako lepo cvete in se slovenska narodnost že dolga leta tako izdatno prezira in zatira, da more vsakemu ustavaku srce kar veselja poskakovati, tega do sedaj še ni bilo slišati, o tem se živej duši še senjalo ni. In vendar je ona pri židovih in narobe-liberalnih zloglasna jezikovna naredba, ktera zavaruje narodne pravice pri sodnijskih uradib na Českem in Moravskem, a ne na Koroškem, tudi naše zagrizene nemčurje in lažiliberalee splašila iz strašnih senj, ktere so se jim rojile in vrtele v modrih glavah, morebiti celo okoli tiste grozne pošasti, ktere pravijo v svoji duševni revii in nadlogi „kraljestvo Slovenija“, „panslavizem“ itd. Dne 3. t. m. uprli so se udje medlega celovškega „nemškega društva“ z rokami in nogami proti jezikovni naredbi vis. naučnega ministerstva ter po priporočilu mestnega župana s amega enoglasno sprejeli resolucijo, da ona jezikovna naredba ne potrjuje samo tega, kar je bilo dozdej običajno gledé deželnih jezikov v nemških okrajih na Českem in Moravskem, ampak da vstvarja čisto nekaj novega, kar nemško mladino v onih deželah sili se českega učiti, če hočejo pri domačih sodnijah službe iskati. Da tudi naši mestni očetje pri takih in enakih „izjavah“ derejo za svojim županom črez grm in strm, je vendar umevno pri našem liberalnem mestnem zboru. Dne 1. jun. imel je ta neko porazumno sejo, v kterej se je jezikovna naredba za Česko in Moravsko preresetavala in že 8. t. m. se je slovesno sklenilo, večini vis. gospodske zbornice in manjšini poslanske zbornice, posebno pa vsem koroškimi udom državnega zbora, najtoplejo hvalo izreči. No, ali ne kaže to jasno,

da ustavaška pšenica mnogo lepše cvete in zori v glavnem mestu koroške zemlje, kakor pa n. pr. na Dunaji ali v Gradci, kjer se je magistrat bajè nekoliko pomišljal in obotavljal, dokler mu niso židovi „N. W. Tagblatta“ in drugih za „nemštvo“ se borečih listov potrebne „korajže“ vcepili? Ali pa ni to tudi dokaz, da „nemštvo“ preti nevarnost tudi na Koroškem, če ne danes, pa morda že jutri? Modre in prebrisane glave „nemškega društva“ in mestnega zbora le tega niso pomislile, da se s takimi izjavami nemško-koroško prebivalstvo brez potrebe le plaši in straši, hujska in ščuje. Zakaj pa takrat ni bilo nikakih „izjav“, resolucij itd., ko so nemški uradniki bili poslani na Ogersko in so se ondi morali učiti magjarskega jezika, če so hoteli službo in zaslužek imeti? Ne, nemštvo ni v nebeni nevarnosti pač pa do sedaj ošabno okoli sebe pri nas brskajoče nemško-judovsko liberalstvo. Svitli cesar in cesarjevič govorita skoro vse avstrijske jezike. Zavoljo par vtrajljivih škričev pa bi se naj celi narodi učili nemški, da bi zamogli z njimi v uradnijah se porazumeti? Ne, tega ne bodo dognali! . . . . . k.

Iz Rogaca. (Razne novosti). Pri nas je ob praznikih, zlasti velikonočnih, navada pri mladih fantih, da radi streljajo. Žali Bog, da se pogosto ravna malo v čast božjo in na znatno škodo neprevidnim strelcem. Vsled tepeža in nesrečnega streljanja imamo v fari 1 mrtveca in 2 ranjenca. Občutljivo pogrešamo prejšnje toliko redno in dobro obiskovane nedeljske šole. Marsikateri fant je tako bil od hude tovaršije odvrnen, a vrhu tega je se marsičesar dobrega še naučil. Želeti je prav močno, da se vrnemo k dobrim nedeljskim šolam nazaj, zato panaj nepotrebno dolgo sletno šolanje skrčijo na 6 let. Dalje svetujemo, naj se napravijo, kder to kaže, „bralna društva“, ki bodo skrbela, da imajo ljudje po nedeljah in praznikih kaj koristnega in zanimivega brati, zlasti priporočujemo „Slov. Gospodarja“! Ta list donaša na malem prostoru, ki se hitro prebere, mnogo podučljivega in zanimivega! — Naša hranilnica razposlala je tiskano poročilo o računih svojih ter nam tako naznanja, da je lani imela 300 fl. in prek dobička. — Dne 20. maja je bila volitev načelnika okrajnemu odboru in je bil tretjokrat enoglasno izvoljen sodnik v pokoji g. Simon Praprotnik, kojemu se ces. potrjenje gotovo ne bo odreklo. Blagi g. svoje proste stare dni na to obrača, da deluje za blagor okraja in to brez vsake doplače. Toraj je tudi neki odbornik glasno izjavil, da nimajo nikjer tako malo stroškov za okrajni odbor, nego v Rogaci. — Slavno glavarstvo v Ptujji da nabijati svoja naznanila v dveh jezikih, nemškem in slovenskem, kar je hvale vredno. Naš okrajni sodnik je dobil kratek odpust za ozdravljenje: želimo vrlemu gospodu močnega okrevanja. — Kakor slišimo je deželni zbor štajerski zavrgel stavljenje železnice od Poličan do Slatine po navsetu g. Wiesingerja.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar so iz Josefstadta potovali v Kraljevi gradec in potem na Moravsko. Povsod bili so sijajno in navdušeno sprejeti pa tudi jako prijazno občevali so z ljudmi vsakega stanu. V Višavi je kraj železniške postaje deček glasno upijal: „kteri gospod so naš cesar“. Vlado sliši glas in ukaže fantiča pred sebe pozvati. Od ondot je potem 600 moravskih kmetov v narodni obleki na čilih konjih cesarja kraj železnice sprevaljo 2 uri daleč. Vlak je moral po malem voziti. V Brnu so cesar pri sprejemu plemenitašev tem naročili, naj delajo na mir in spravo med nemškimi in slovanskim ljudstvom na Moravskem. V nedeljo zvečer pripeljali so se cesar na Dunaj nazaj. — V českem deželnem zboru je prenarredba volilnega reda izročena odseku 21 mož, katerim predsednik je grof Mansfeld, podpredsednik česki vodja dr. Rieger. — V Salzburgu je liberalnih 7 poslancev všlo, ker so v manjšini; na to je še liberallec grof Lamberg potegnil odločivši čast deželnega glavarja. Tako hrabre duše so nemški liberalci! Sicer je pa prav. Vlada bo sedaj iz konservativne večine imenovala novega glavarja. — Tirolska nova 2 škofa sta v deželnem zboru ugovarjala zoper nepostavno utemeljenje 2 lutrovskih župnij na Tirolskem, kder drugih lutrovcev ni, kakor takšnih, ki so iz Bismarkove dežele prišli. — V Gradeci so konservativci na deželno mizo vrgli kopico 1300 prošenj za 6letno šolanje in zoper ženitovanje nemaničev; liberalci so osupnjeni debelo gledali. Se vé, ta gospoda bere le „Tagespošto“, a ta jim o teh prošnjah niti besedice prej črhnila ni. — Slovenci se povsod radujejo in veselijo, da so koroški nam bratje vendar enkrat zmagali pri volitvah in s č. g. Einspielerjem prodrli v deželni zbor! Zmaga bila je sijajna. Bog daj več takšnih! — Dne 14. jun. začeli so predirati Arliško goro za železnico iz Tirolskega v Predarlško. — Ogerski državni zbor je na pridelo vanje cukra iz pese naložil novega davka 900.000 fi. No, to bo zopet kmetske ljudi, ki za peso vsaj nekaj denarjev dobivajo, hudo zadelo in izseljevanje v Ameriko pomnožilo. Banat in Srem je grozna toča posekala. — Hrvatje se nadejajo v 8—10. mesecih pridobiti vojaško granico. V Hercegovini merijo naši oficirji nove meje proti Črnogori!

Vnanje države. Liberalci v Evropi tako močno narode osrečavajo, da ljudje tropama hitijo v Ameriko rešit se liberalnih blagorov; blizu 1 milijon ljudi so ladije letos propeljale iz starega v novi svet, največ iz liberalne Italije, Nemčije in Ogerske. Dače, vojaška dolžnost, oderuhi izganjajo ljudi iz očetujave! — V Berlinu sešli so se 16. junija poslaniki evropskih velevlad ter sklenili sultanu turškemu naročiti, naj prepusti Grkom polovico Tesalije in Epira z Janino vred; dalje naj da vsem kristijanom tiste pravice in slobodščine,

katero uživajo grški prebivalci otoka Kandije. To se pa reče toliko, kakor turški sultan naj sam sebe in svoje Turke obesi. Da ga je precej strah, kaže to, da je albanskega moža Abedina napravil za ministra vnanjih zadev ter tako pokazal, da se hoče nasloniti na Albance. No, Albanci se res močno orožajo zoper Grke, katerim nikakor niso voljni prepustiti Janine. — Grki nabirajo 35.000 vojakov. — Bolgarsko narodno „sebranje“ dela prav marljivo. Sklenilo je več velevažnih postav: finančnih, upravnih in šolskih. Bolgarski novi denar bo kovan po francoskej uredbi: franke (leve), centime (stotine) in Napoleondore (Aleksandre). Srebrnega denarja hočejo izdati za 10 milijonov in zlatega za 7 milijonov frankov; dohodkov ima dežela 23 milijonov frankov; sploh Bolgarija se razvija srečno in krepko. — Rusko brodovje vojno jadra iz Baltiškega morja daleč v Azijo v pomoč ruskim podložnikom v Amurskem, kder hočejo Kitajci vdreti. — Bismarkova nova cerkvena postava bo juter v petek 18. jun. bržčas zavržena in potem je ves svet radoveden, kaj bo ta silovitež počel? — Angleži in Francozi so se zadnji čas tako sprijaznili, da si je mnogo evropske sedanje gospode v skrbéh, kaj neki to pomeni? — Španjski kralj Alfonzo začel je se v dogovore spuščati z liberalci in freimavrerji republikanci; zato pravijo, da bo kmalu zgubil krono in kraljestvo. — V severni Ameriki so republikanci generala Granta mislili tretjič izvoliti si za predsednika. Toda nankrat so ga popustili in postavila za kandidata nekega Garfielda, ki je bil najpred kočijaš, potem dijak, naposled vojak prostovoljec in general. — Chilenci v južni Ameriki so vzeli bogato mesto Ariko in blizu Dake obokolili 2 peruvijanska generala in vso njuno vojsko.

Za poduk in kratek čas.

Štajersko in nemško-liberalno gospodstvo od
1. 1861—1881.

I. Nevednost je najdražja reč! Le ker ljudstvo liberalcev ni poznalo, zaupalo njim je vero, pravost in mošnjo. Toda sedaj, ko skuša britki sad, gleda žalostne nasledke liberalnega gospodstva, obrača se povsod proč od njih. Čem natančneje je o tem podučeno, tem odločniše daje jim slovo, pred vsem kmetsko ljudstvo in delavci, ker ti največ sile trpijo zaradi liberalizma in z njim spojenega freimavrerstva in judovstva. Uže na prstih lahko pri nas preštejemo liberalne poslance, kateri so od kmetov bili izvoljeni. Le v mestih še se držijo, to pa vsled preugodnega jim volilnega reda v razne zastope. Sčasoma bodo tudi v mestih sprevideli puhlost liberalnih nauk. Saj pa je uže res slednji čas, da zapustimo nevarno pot, ki pelje v občno osiromašenje in zadolženje srenj, okrajev, dežele in države pa tudi sploh „produktivnega“ t. j. delavnega ljudstva. Odkar liberalci gospoda-

rijo, lezejo kmetje, rokodelci v vedno večje siromaštvo, a bogatijo se judje in pičlo število liberalne gospode. Kakor delavno ljudstvo ubožava, tako narašča število ljudij, ki na javne stroške živeti hočejo, t. j., ki dobivajo plačo iz davkovskih denarjev. S tem pa naraščajo državni, deželski, okrajni in srenjski potroški, a ž njimi dače in doklade. V zadnji številki „Slov. Gospodarja“ v vodnem članku bilo je povedano, da so liberalni poslanci štajerski deželske potroške naše deželi za drugo leto (1881) nastavili na 2,230.494 fl. Vendar to ni vse. Zraven rednih potroškov, kakor liberalci pravijo, je še izrednih, boljše menda rečeno nerednih, tako, da vsi za l. 1881. nastavljeni znašajo blizo 4 milijone goldinarjev. Kaj to pomeni, naj pojasnijo sledeče številke, katere kažejo deželske dohodke in potroške od l. 1861, ko smo prve poslance volili v deželni zbor, do l. 1878, ko je še znani Seidl sedel v deželni hiši graškej. Številke so vzete iz poročila deželnega odbora.

V letih	Dohodkov	Stroškov
1861—1865	bilo je 1,231.400 fl.	vsako leto in 1.000.600 fl.
1866—1870	1,845.700 "	" " " 1,818.300 "
1871—1875	2,710.800 "	" " " 2,592.800 "
1876—1878	3,608.100 "	" " " 3,959.700 "

Tem številkam dostavimo še, da so dohodke računili po cesarskeji dači tako, da so l. 1864 dokladali deželskih doklad 38%, l. 1865—1871 samo 35%, l. 1872 le 33 $\frac{1}{2}$ % in l. 1873—1878 zopet 38%, a letos tirjajo uže 44 ali 45%. Cesarske dače je letos predpisane 4.409.869 fl. Največja je gruntna dača, namreč 1,984.799, potem sledi davek od hišne najmovine ali domovna najmarina (Hauszinssteuer) 868.102 fl., porazredna domarina (Hausclassensteuer) 422.294 fl., dobitkovina (Erwerbsteuer) 429.177 fl. in dohodarina (Einkommensteuer) 428.108 fl. in še nekaj davka, ki se ima vplačati od dosedaj dače prostih hiš. Navedene številke učijo nas: 1) da je gruntna dača največja in da torej zemljiščne posestnike zadene zopet največji del deželskih doklad; 2) deželski dohodki so se v 17 letih pomnožili do 3,608.100 fl., ker je naraščala cesarska dača tako, da znaša samo direktni cesarski davek in deželske doklade vkup uže čez 7 milijonov goldinarjev, in z okrajnimi in srenjskimi dokladami gotovo čez 10 milijonov; ako še dodenemo indirektnih davkov 10 milijonov (ti so namreč blizu za 2 $\frac{1}{2}$ večji od direktnih), tedaj nosi 1,150.000 Štajercev velikansko breme letnih 20 milijonov goldinarjev; 3) potroški deželski so se v liberalnej dobi pomnožili od 1,000.600 fl. do 3,959.700 fl. in naposled so še nam dolga napravili lani in letos 437.250 fl. Tako gospodarstvo zasluži posebne pozornosti vseh davkovcev, da poizvedo, kam za božjo voljo zapšejo toliko denarja, katerega ravno v sedanjih strahovito hudih letinah tako neizmerno težko plačujemo? Ali je res krvava sila, da je sedaj skoro 4krat več treba za deželske potrebe žrtvovati, nego l. 1861? Sploh treba nam je liberalnemu gospod-

stvu bistreje v oči pogledati, kar hočemo v tem in naslednjih sestavkih storiti.

Dežela štajerska bila je nekdanj naljudena s Slovenci ter je se z malimi izjemki s Koroško spojena zvala: Karatanska zemlja. Ščasoma so Nemci podjarmili Slovence in osnovali vojvodstvo štajersko, ki je naposled prišlo pod oblast preuzvišene cesarske rodbine habsburške. Vedno več je Nemcev se naselilo, ki so Slovence potisnoli nazaj do sedanjega spodnjega Štajera. Vojvode štajerski niso bili zelo samosvoji gospodje. Mnogo in veliko pravic so imeli nekdanji stanovje: grajščaki, duhovenstvo in meščanje. Kmet pa ni imel nebenih pravic. Bil je grajščakom podložen, tla-kar in rabotar. Noveji čas pa so deželni zbori zgubili vse prejšnje pravice, avstrijski cesarji so vladali dežele kot samodržci ter niso sklicavali več starih deželnih zborov. Ob enem so kmetje odkupili se in rešili rabote, dobili smo svoboden kmetski stan. Ko je rešitev bila doplačana, začelo je se kmetom najboljše goditi. Ali nesrečni liberalizem jih je pabnil v skoraj večjo nesrečo nazaj, kakor so bili pred rešitvijo. Dokaz temu so zamazane gruntne bukke, dokaz veliki davki, dokaz posilne dražbe, ki nam kmeta za kmetom ženejo iz posestva in ga tiščijo med najemnike, viničarje, delavce, nemaniče. Oče liberalizmu pri nas je bivši minister Schmerling. Cesar so namreč dne 20. okt. 1860 odpovedali se samordštvu, dali posameznim deželam prejšnje pravice nazaj in ministru Schmerlingu zaukazali, naj izdelava volilne rede, da se bodo volili poslanci. To je Schmerling porabil, da je nemškemu liberalizmu pot odprl v Avstrijo. Izdelal je namreč volilne rede tako, da je (nemško) prebivalstvo v mestih in trgih povsod dobilo več poslancev, kakor bi mu šlo po številu in davkih. Kmetsko prebivalstvo bilo je s pomočjo liberalnih velikih posestnikov v manjšino potisneno izvemši pri plačevanji davkov in nabiranji vojakov. Sprva še kmetje niso slutili čisto nič bližajoče se jim nesreče. Dali so se od mestnih in tržkih kričačev tako zaslepiti, da so volili v poslance same liberalce, pri nas na primer Feirerja, poznej Seidla, Brandstetterja; Slovenci smo imeli samo 1 zastopnika, namreč g. Hermana.

Štajerskeji deželi odmeril je minister Schmerling 63 poslancev, med temi samo 23 iz kmetske skupine. Sedaj so ti le: graški in mariborski knezoškof, načelnik graškega vseučilišča (rektor magnifikus), potem 12 velikih posestnikov, med njimi: Karneri, Lohninger, Pauer, Wurmbbrand, Hakelberg in Moskon, dalje 6 izvoljencev trgovske zbornice, med njimi mariborski J. Pfrimer, 19 iz mest in trgov, med njimi: Duchatsch, Nekerman, Ebmer in Kada, in naposled 23 iz kmetske skupine, med njimi 8 Slovencev: Dominkuš, Žolgar, Schutz, Radaj, Flucher, Kukovec, Herman in Snidersič!

Smešničar 25. Stari Juri hoče svojega še zelo mladega sina oženiti. Sosed Martin mu hoče to misel iz glave izbiti in mu pravi: „Ljubi Juri!

vendar počakaj z ženitvijo, da ti sin k pameti pride, potlej ga ženi!“ „E prijatelj“ odgovori Juri, če sin k pameti pride, se ne bo hotel več ženiti!“

Razne stvari.

(*Mariborska hranilnica*) plačuje od 1. julija t. l. naprej od vloženi denarjev samo 4% in zahteva od na posodo danih 5%.

(*Popravljanje državnih velikih cest*) v mariborskem in celjskem glavarstvu se bode na 5 let po dražbi oddalo dne 19. julija 1880 točno ob 9. uri pri dotičnih glavarstvih.

(*Novi brzovlak*) med Buda-pešto in Pragerskim pride začenši od 15. jul. t. l. naprej v Pragersko (Pragerhof) na južni železnici vsakokrat ob 1. uri 18. minuti po polnoči.

(† *Andrej Druškovič*) bivši župnik v Spielfeldu je umrl v Gradci 74 let star.

(*Slov. bistriška hranilnica*) je pogorelecem v Spod. Polskavi darovala 200 fl. Skoro vsi pogorelci bili so zavarovani ter dobijo 24.000 fl. zavarovanščine.

(*Utonila*) je pri kopanju v Savi 13letna deklica Marija Pavličeva iz Mihalovec.

(*Požar*) je se vnel v Podovi mariborskega okraja v kajši Marije Peršohove ter je upepelil kajšo in 8 kmetskih hiš s vsemi gospodarskimi poslopji vred.

(*Grd uboj*) zgodil je se v Lipoglavi šmarijskega okraja na okrajnej cesti. Nepoznani morivci so ondi 10. jun. ob 9. uri zvečer posestnika Jurija Slatinšeka v trebuh ustrelili in z nožem vrat prerezali, truplo pa 20 korakov od ceste v gošo zavlekli.

(*Bratje Kleinoscheg v Gradci*) so štajerska vina poslali k svetovnej razstavi v Sidney v Avstraliji ter so bili odlikovani s 1. in 2. darilom za svoj šampanjevec, s 1. darilom za beli muškatovec, z 2. darilom za črnino in s 3. darilom za svetla rudeča vina.

(*Oderuhi na Koroškem*) jemljejo v Celovci poprek 7—25 procentov, v okolici pa 30, 40, 52 in celo do 120%, v Wolfsbergu in okolici 10%, v Špitalu 26 do 173%. Kdo je temu kriv? Morebiti klerikalci ali konservativci? Ne, liberalci, ki so l. 1868 zatrli prejšnji zakon zoper takšno judovsko guljenje. Kaj čuda, da se judovski listi zopet iz dobro plačane hvaležnosti tako goreče borijo za nemške liberalce!

(*Strela udarila*) je dne 16. jun. v viničarijo Toplinšakovo v Birstajnu brežiškega okraja ter k priči ubila viničarja Jož. Kostanjšeka. Kajša je do tal pogorela.

(*Obsojen*) na 2 leti v težko ječo je celjski poštni ekspeditor Gašp. Guttman, ker je iz reko-mandiranega pisma ukradel 350 fl. in dve menjici, po 500 fl. in 840 fl., na pošti raztrgal.

(*Šolske spremembe*) g. Jož. Zemljič postal je nadučitelj pri sv. Križu nad Mariborom, plačno

doklado prejeli so nadučitelji: Fr. Jamšek, Jak. Lopan, Al. Sernee, Jak. Lobenwein, Jož. Rojko in And. Viličnjak.

(*Drzen ropar*) je nekega vinjenega hlapca dne 7. junija o poludne napal pri srednjem ribniku v Mariboru ter mu vropal 3 fl. in všel.

(*Naglo umrl*) je mesar Haring v Mariboru. Zgrudil je se 9. junija zvečer na tla in bil je takoj mrtev še le 47 let star.

(*Uro za malo črešenj*) zastavil je v Mariboru nepreviden učiteljski pripravnik moževi, ki je črešnje prodaval na Sofijinem trgu pred g. Berdajsovo štacuno. Pripravnik hiti s črešnjami domov po denarje. Nazaj prišedši ne najde več črešnjarja. Nepoštenjak je z uro všel, ki je kronometer z 20 kameni in vredna 20 fl. Sodnija ga sedaj išče.

(*Drage šole*); v meščanski šoli celjski stoji deželo 1 učenec 46 fl., v Voitsbergu 63, v Gradci 120, v Fürstenfeldu 146 fl., v Radgoni 152 fl., v Hartbergu 154 fl., v Judenburgu 177 fl., na fužinarskejši šoli v Leobnu 181 fl., na podkovaški šoli v Gradci 216 fl., na višji realci v Leobnu pa blizu 1000 fl.

(*V Dobrovcih*) bil je zopet požar. Takrat je pogorel pri vseh volitvah dobro znani liberalci in nemškutar J. Kac, v Razvanji pa je posestniku Percu pogorelo gospodarsko poslopje.

(*Mahrenberški „Slovenci“ (?)*) odpošljejo gosposkejši zbornici prošnjo zoper uvedbo slovenščine v naših srednjih šolah. Prošnja je tako surova, neotesana, neopravičena, za vrlo narodno duhovščino pa žaljiva, da se čudimo predrznosti ovih nemčurskih možakarjev, ki se upajo tako mazarijo poslati visokejši gosposkejši zbornici, še bolj pa, da jo je prvi podpisal grajšček mahrenberški, g. Schmid. To si bodemo dobro zapomnili.

(*Služba okrajnega zdravnika*) za Ptuj in Ljutomer razpisana je do 10. julija. Plača znaša sprva 1060 fl.

(*Iz Dobja pri Planini*) se nam piše, da so se ondi pri volitvi občinskega odbora godile nepostavnosti ter da se je zoper volitev pri c. k. glavarstvu v Brežicah vložila pritožba.

(*V Črešnjevcah pri Slov. Bistrici*) še nimajo novega župana. Najbolje storijo, ako ostanejo pri starem svojem županu, vrlem g. Martinu Soršaku.

(*Hrvatska društva*) v Zagrebu „Sokol“ in „Kolo“ in morebiti še Sisačka „Danica“ pridejo v nedeljo dne 27. jun. v Ljubljano, ostanejo ondi čez noč, se odpeljejo v pondeljek v Bled, da ogledajo najkrasnejši kraj slovenski. Slovenci bodo Hrvate brate povsod veselo in mogoče sijajno sprejemali.

Dražbe 19. junija Maria Suhač v Šihlovi 4300 fl. 21. jun. Lovro Kurež v Pobreži, 23. jun. Jož. Cilenšek v Grajski vasi 3270 fl. Jakob Körbler 1099 fl. pri sodniji v Mariboru, Janez Šribar v Ložnici 3450 fl. Kunigunde Hauschier 1090 fl. pri sodniji v Mariboru.

Loterijne številke:

V Trstu 12. junija 1880: 64, 31, 41, 87, 1.
V Linci " " 4, 35, 82, 79, 3.
Prihodnje srečkanje: 26. junija 1880.

Sejem

pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo.

Na god sv. Alojzija bode pri sv. Tomaži živinski in kramarski sejem. Prodajalci in kupci so tedaj 21. junija t. l. vabljeni k obilnemu obiskanju sejma. Za druge opravke in postrežbe se bo zvesto skrbelo.

Sv. Tomaž 2. junija 1880.

Franc Škertec,

2—2 ravnatelj sejma.

Živinski

sejem pri sv. Antonu v Slov. gor.
bode 22. junija 1880.

Mešnika

ki je v stalnem ali začasnem pokoji, želijo dobiti k podružni cerkvi sv. Petra v Bočni. Več se pozve pri ondotnem županu ali pri č. g. dekanu v Gornjemgradu.

KLAVIR

vrlo dobro ohranjen, izvrstnega glasa toda starejšega stroja, je na prodaj po prav nizkej ceni v Negovskem gradu gornje-radgonskega okraja (Negau bei Radkersburg.

1—2

1—3 Od leta 1865 obstoječa
fabrika za izdelovanje barv
J. Viclerja

v zgornj. Hočah ima svojo zalogo v

Mariboru,

na velikem trgu šte. 12, nasproti cerkvi sv. Alojzija zraven g. Celigijeve hiše

ter priporočuje svoje izvrstne lake, firneže, zribane oljnate barve, vsakovrstne barve, čopiče po najnižej ceni.

 Kdor želi, dobi cenilnik franco na dom.

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvirnih mašin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

e. k. priv. trgovec,

v lastnej hiši, v gosposkej ulici šte. 23., v učilniški ulici šte. 2. 20—32

Barve za oljnate firneže

jako fino zribane, oljnate firneže, laneno olje, trpentinovec, lake železne, kropalove, damarjeve; vsakovrstne suhe barve, bronzo, zlato v listkih, srebro, čopiče, sploh vse, kar potrebuje lakirar, malar hiš itd. Robo prodavam na veliko pa tudi na drobno po jako znižanej ceni.

H. Billerbek.

Štacuna in zaloga:

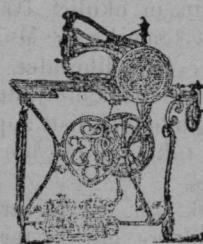
v Mariboru, v gosposkej ulici „pri psovi“

Cenilnike do pošiljanja franco in zapstoj, zunanja naročila izvršujem proti poštnemu povzetju vestno in točno. 4—8

Največja
zaloga
amerikanskih
izvrstnih mašin
šivalnic.

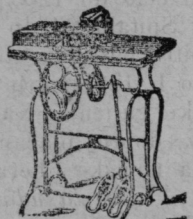

Za porabo
familijam
in obrtnikom
proti
5letn. poročtvu.

Conr. Prosch
& Comp.
v Mariboru,
Viktringhof-ulica.

Izumitelji
ces. kralj.
priviligiranih
mašin šivalnic.

Stare mašine jemljejo se v račun ter se zamenjajo z novimi, tudi proti plačevanju v mesečnih obrokih po 5 fl. Vsa popravila se izvršujejo v naši mehanični delalnici točno in po nizkej ceni.

3—4